

POSTANOWIENIE

Dnia 31 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Lemańska (przewodniczący)

SSN Paweł Czubik

SSN Oktawian Nawrot (sprawozdawca)

w sprawie z protestu A. P.

przeciwko ważności wyborów do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 9 czerwca 2024 r.,

przy udziale Prokuratora Generalnego, Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 31 lipca 2024 r.,

- 1. podejmuje zawieszone postępowanie;**
- 2. wyraża opinię, że zarzut naruszenia przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących ustalenia wyników głosowania jest bezzasadny;**
- 3. pozostawia protest bez dalszego biegu w pozostałym zakresie.**

Paweł Czubik Joanna Lemańska Oktawian Nawrot

UZASADNIENIE

17 czerwca 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynął protest wyborczy A.S-P. (nadany w polskiej placówce pocztowej w dniu 14 czerwca 2024 r.). Wnosząca

protest zarzuciła fałszowanie wyników wyboru europosła M.B. w okręgu wyborczym nr [...] i wniosła o stwierdzenie nieważności wyborów w tym zakresie. W uzasadnieniu wskazała, że w dniu wyborów 9 czerwca 2024 r. oddała ważny głos na kandydata z listy [...] M.B., po czym w poniedziałek 10 czerwca 2024 r. po zapoznaniu się z protokołem komisji wyborczej stwierdziła, że przy nazwisku kandydata M.B. podano wynik „0 głosów”. Powyższe doprowadziło wnoszącą protest do wniosku, że doszło do fałszerstwa wyborczego.

Na poparcie podniesionych okoliczności wnosząca protest domagała się sprawdzenia głosów nieważnych oddanych na kandydata M.B., które mogły wskazywać na fałszerstwo, np. poprzez dodatkowe skreślenia na karcie wyborczej.

Państwowa Komisja Wyborcza wniosła o pozostawienie protestu bez dalszego biegu, ewentualnie o wyrażenie opinii o jego bezzasadności.

Prokurator Generalny wyraził pogląd, że wniesiony protest należy pozostawić bez dalszego biegu.

Protest o tożsamej treści został złożony przez innego wyborcę w sprawie I NSW 20/24.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protest na podstawie art. 242 § 2 i art. 243 § 1 w zw. z art. 241 § 3 w zw. z art. 336 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. 2024 poz. 721, dalej jako: „k.wyb.”) należało częściowo uznać za bezzasadny, a częściowo pozostawić bez dalszego biegu.

Zgodnie z art. 82 § 1 k.wyb. przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu: 1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub 2) naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

Na mocy art. 336 k.wyb. do protestów wyborczych i postępowania w sprawie stwierdzenia ważności wyborów do Parlamentu Europejskiego stosuje się odpowiednio przepisy art. 241-246 k.wyb.

Stosownie do art. 243 § 1 zdanie pierwsze k.wyb. Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą warunków określonych w art. 241.

Natomiast w świetle art. 241 § 3 k.wyb. określającego warunki formalne protestu, osoba wnosząca protest powinna sformułować zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty. Protest powinien nadto spełniać warunki pisma procesowego określone przez art. 126 Kodeksu postępowania cywilnego. Niespełnienie przez podmiot wnoszący protest wymogów formalnych, skutkuje pozostawieniem protestu bez dalszego biegu (art. 243 § 1 k.wyb.).

W niniejszej sprawie wnosząca protest oświadczyła, że oddała ważny głos na kandydata z listy nr [...] M.B., jednak w protokole Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w W. zawarto informację o brak głosów oddanych na tego kandydata. Na tej podstawie wnosząca protest wysnuła wniosek o możliwości popełnienia przestępstwa fałszerstwa wyborczego, co potwierdzać miały uzyskane przez skarżącą informacje od innych głosujących w tej samej komisji, którzy również mieli oddać głos na tego samego kandydata. Wnosząca protest wniosła zarazem o „sprawdzenie głosów nieważnych oddanych na M.B., które może wskazywać na fałszerstwo np. przez dodatkowe skreślenia na karcie wyborczej”.

Tak zredagowany protest w istocie wskazuje, że wnosząca protest, zwracając uwagę na niedokładności prac prowadzonych przez ww. Obwodową Komisję Wyborczą, które jej zdaniem, objawiają się w wadliwym ustaleniu wyniku głosowania, podniosła w istocie dwa zarzuty: z jednej strony zarzut naruszenia przez ww. Obwodową Komisję Wyborczą przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących ustalenia wyników głosowania na kandydata z listy nr [...] M.B., mającego wpływ na wynik wyborów, a z drugiej strony zarzut dopuszczenia się przestępstwa fałszerstwa wyborczego, który wywodziła z faktu, że kandydat, na którego miała głosować, nie otrzymał żadnego ważnego głosu w danej komisji.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zastrzeżeń wskazanych przez skarżącą dotyczących ustalenia wyników głosowania, to wskazać należy, że zgodnie z art. 69 § 1 k.wyb. niezwłocznie po zakończeniu głosowania obwodowa komisja wyborcza ma obowiązek ustalić wyniki głosowania w obwodzie odpowiednio do przeprowadzanych wyborów.

Stosownie natomiast do treści art. 75 § 1 i 2 k.wyb. obwodowa komisja wyborcza ma obowiązek sporządzić, w dwóch egzemplarzach, protokół głosowania w obwodzie właściwy dla przeprowadzanych wyborów, w którym wymienia się odpowiednio dane, o których mowa w art. 70 § 2, oraz, odpowiednio do przeprowadzanych wyborów, liczbę głosów nieważnych z wyszczególnieniem przyczyn nieważności i liczby głosów odpowiadających każdej z tych przyczyn, liczbę głosów ważnych ogółem z wyszczególnieniem liczby głosów oddanych na poszczególnych kandydatów albo na poszczególne listy kandydatów i każdego kandydata z tych list.

Wymaga podkreślenia, że Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie zapoznał się i dołączył do akt odpis protokołu z oględzin kart do głosowania, z których głosy uznano za nieważne w Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w W., powiat p., województwo [...]. Dowód ten został dopuszczony w sprawie I NSW 20/24 (w której został złożony tożsamy treściowo protest wyborczy) celem ustalenia, czy: (1) wśród głosów nieważnych, ze względu na postawienie znaków „X” obok nazwisk dwóch lub większej liczby kandydatów z różnych list znajdują się takie, gdzie postawiono znak „X” także obok nazwiska kandydata z listy nr [...] M.B., (2) wśród głosów nieważnych, znajdują się takie, gdzie obok nazwiska kandydata z listy nr [...] M.B. znajduje się jakikolwiek znak, a jeśli tak, to jaki i w którym miejscu tej karty.

Jak wynika z przedmiotowego protokołu, w wyniku przeprowadzonych oględzin stwierdzono, że w kopercie oznaczonej „karty ważne/głosy nieważne” znalazły się 3 karty. Na pierwszej z nich pionowymi liniami skreślono wszystkich kandydatów z pozycji 1-10 z listy nr [...]1 oraz jednego kandydata z listy nr [...]2. Na drugiej karcie oddano dwa głosy: jeden głos na kandydata z listy nr [...]2 oraz jeden głos na kandydata z listy nr [...]3. Na trzeciej karcie z kolei przy nazwisku jednego kandydata z listy nr [...]4 postawiono znak nieodpowiadający znakowi „x”.

Na żadnej z okazanych kart nie oddano głosu na któregokolwiek z kandydatów z listy nr [...], w tym na M.B.

Przeprowadzone oględziny kart do głosowania, z których głosy uznano za nieważne w Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w W., we wskazanym przez skarżącą zakresie przedmiotowym, nie wykazały tym samym, by doszło do uchybienia w zakresie liczenia głosów. Z tych przyczyn protest w tym zakresie należało ocenić jako bezzasadny.

Natomiast w zakresie, w jakim skarżąca podniosła zarzut dopuszczenia się przestępstwa fałszerstwa wyborczego, protest nie spełnia wymogu przedstawienia bądź wskazania dowodów, na których oparto zarzuty.

W niniejszej sprawie, choć wnosząca protest – podnosząc powyższe twierdzenia – zażądała jednocześnie „sprawdzenia głosów nieważnych”, to takie żądanie nie może być uznane za wskazanie dowodu potwierdzającego popełnienie fałszerstwa wyborczego. Oględziny kart wyborczych, z których głosy uznano za nieważne, mogą dostarczyć jedynie informacji o przyczynach, dla których głosy uznano za nieważne.

Należy jednocześnie zwrócić uwagę, że wnosząca protest na poparcie zarzutu dopuszczenia się przestępstwa fałszerstwa wyborczego przywołała tylko w sposób zgeneralizowany zdarzenie, do jakiego miało dojść, lecz bez bliższej konkretyzacji co do czasu, miejsca oraz osób, które miałyby się ich dopuścić. Wyklucza to stwierdzenie wystąpienia znamion modalnych wskazanego wyżej typu przestępstwa wyborczego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 31 lipca 2020 r., I NSW 1691/20).

Zgodnie z art. 241 § 3 k.wyb., ciężar dowodu spoczywa na osobie, która wnosi protest. Nie może być zatem tak, że oparty jedynie na gołosłownym twierdzeniu protest będzie odnosił zamierzony skutek. Akceptacja takiej sytuacji pozwalałby bowiem skutecznie kwestionować wyniki wyborów przez osoby niezadowolone z ich wyników, jedynie w oparciu o niezweryfikowane twierdzenia tych osób (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lipca 2019 r., I NSW 65/19).

Z powyższy przyczyn Sąd Najwyższy orzekł jak pkt 2 i 3 postanowienia.

O podjęciu zawieszonego postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 242 § 1 w zw. z art. 336 k.wyb. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 180 § 1 zd. pierwsze k.p.c.

Paweł Czubik Joanna Lemańska Oktawian Nawrot

[P.S.]

[ał]